

MŪSŲ LIETUVA

NR. 31 (1409) XXVII. 1975 M. LIEPA - JULHO 31 D. 1,00 kruzeiras
R. Juatindiba, 20 (28) Caixa Postal 4421 - 01000 São Paulo, SP. Tel. 273-0338

ŠVENTASIS TĒVAS SVEIKINA LIETUVIŲ TAUTĄ

Zemiau yra duodamas Šv. Tėvo kalbos tekstas, kuris buvo užregistruotas Vatikano radijo. Šv. Petro aikštėje, generalinės audiencijos metu, dalyvaujant apie 500 asmenų didumo lietuvių maldininkų grupei. Tekstas yra kiek skirtingas nuo "L'Osservatore Romano" paskelbto teksto.

Paulius VI lietuvius pasveikino audiencijos pradžioje, italų kalba. "Dabar norime pasveikinti ypatingą maldininkų grupę. Tai Lietuvos maldininkai (pažodžiui nien-te meno che dalla Lituania - tai net iš Lietuvos atvykę...)" Po pirmųjų žodžių Popiežius ieškojo minioje lietuvių grupės ir paklausė: "kur jie yra?" Lietuviai atsakė karštu plojimu.

"Visus jus nuoširdžiai sveikinu. Jūs esate ištikimi tos lietuvių tautos, kurią visi pažįstame kaip ypatingai stiprią, atsparią tautą. Jubiliejinių Bažnyčios metų proga esate atvykę į Romą iš įvairių kraštų ir kontinentų, kur gyvenate. Drauge su jumis yra trys jūsų vyskupai (trečiasis, matyt, mon. Marcikus, mano pastaba), kuriuos norėtume pasveikinti ypatingu būdu. Be to, drauge su jumis yra kelios dešimtys kunigų, brolių ir seserų vienuolių. Katalikų tikėjimo visuotinumą, čia krikščionybės centre, prie Šv. Petro kapo galite išgyventi gi-

liau, negu, bet kur kitur. Tas visuotinumą išgyvenimas tesuvienija jus tarpusavyje, kad visi būtumėte "vienos širdies ir vienos sielos (Ap D 4,32). Tesuvienija jus su viso pasaulio tikinčiais, kurie yra įsijungę į didįjį Šventųjų Metų maldos ir atgailos sąjūdį. Teleidžia jums pajusti dar gilesnę vienybę su taip brangios jūsų gimtosios žemės tikinčiais, saugančiais turtingas, garbingas ir pastovias krikščioniškas tradicijas. Ypatingu būdu drauge su jumis šiandien prisimename tuos brangiuosius tikėjimo brolius, užtikrindami jiems mūsų nuolatinį tėvišką rūpestį; savo malda drąsindami juos visu nuolankumu ir nuoširdumu pasilikti ištikimais Kristui ir Bažnyčiai.

"Tai mūsų linkėjimas. Linkime, kad ši ištikimybė jus stiprintų, kad ji gaivintų jūsų viltį ir tikėjimą jūsų kilmės krašto ateitimi. Nuoširdžiausi linkėjimai jums visiems, kurie esate čia, Jūsų gimim, visiems Lietuvos kunigams ir pasauliečiams, kurie mums visuomet yra labai brangūs. Jums visiems mūsų meilė, mūsų pagalba ir mūsų palaiminimas. Visiems.
Roma, 1975 m. liepos mėn. 5 d.
Stasys Lozoraitis Jr.,
Lietuvos Atstovas prie Šv. Sosto

L. K. B. Kronika Nr. 15

Kai sekmadieniai paverčiami darbo diena

Siauliai.

1974 lapkričio 10, sekmadienį, Lietuvos aklujų draugijos (LAD) Šiaulių gamybinio —mokymo kombinato, kaip ir daugelyje įstaigų bei gamyklų, buvo darbo diena. Šio kombinato darbininkas Jurevičius į darbą neatėjo. Inžinierius Lukšas sekančią dieną paklausė, kodėl Jurevičius neatėjęs į darbą. Darbininkas paaiškino, kad vakar buvęs sekmadienis ir dėl to jis nedirbęs. Inžinierius paliepė rašyti pasiaiškinimą.

LAD Šiaulių Gamybinio mokymo kombinato Direktoriui
dažytojo Jurevičiaus
Paaiškinimas

Paaiškinu, kad š.m. lapkričio 10, sekmadienį, neišėjau į darbą todėl, kad esu katalikas, o tikintis žmogus privalo sekmadienį švęsti. Ateityje, jei reikės dirbti sekmadienį arba per religines šventes, į darbą taip pat neišėjau. Tas dienas, kuriomis nedirbsiu, galite išskaityti iš apmokamų atostogų arba galiu atidirbti ne darbo dienomis.

1974. XI. 12.

Jurevičius

Lapkričio 14 Kombinate vyko uždaras partinis susirinkimas. Jame dalyvavęs Šiaulių miesto partijos komiteto atstovas barė kombinato vadovybę už tai, kad kombinate buvo padarytas kryžius, kurį keli darbininkai pastatė ant Kryžių kalno.

Kombinato direktorius pranešė, kad lapkričio 10 darbininkas Jurevičius sulaužė ministro įsakymą ir neišėjo dirbti. Partijos komiteto atstovas pareiškė, kad Lietuvos TSR esanti religijos laisvė ir darbininkas turėjęs teisę nedirbti. Svarbu, kad neorganizuotų kitų.

Netrukus Kombinato direktorius įsakė:

VIRŠUJ: Praėjusia vasara AIDO choristės prašo Šv. Tėvo neužmiršti Lietuvos

"Ūkio skyriaus pastatų remontininkui M. Jurevičiui už sąmoningą darbo drausmės pažeidimą (lapkričio 10 be pateisinamos priežasties neatvyko į darbą) pareikšti pastabą".

Jurevičius įteikė protestą: "Protestuoju prieš Tamstos įsakymą. Savo pareiškime, rašytame 1974. XI. 12 nurodžiau aiškiai priežastį, kodėl neišėjau į darbą —esu katalikas ir vykdau savo pareigas. Artimiausių religinių švenčių dienomis (gruodžio 25) į darbą taip pat neatvyksiu. Religijos laisvę garantuoja TSRS Konstitucijos 124 str."

Sužinojęs, kad gruodžio 8-ją, sekmadienį, vėl būsianti darbo diena, M. Jurevičius raštu pranešė Kombinato direktoriui, kad į darbą neatvyksias. Direktoriaus pavaduotoja Kaminskienė Jurevičiui aiškino, kad jis blogai daro iš anksto pranešdamas, jog darysias pravaikštą ir patarė šį reikalą tvarkyti kaip nors kitaip — atidirbti iš anksto ar pan. Kai pavaduotojos paragintas Jurevičius kreipėsi pas inžinierių Lukšą, šis pareiškė, jog negalys atleisti darbininko nuo sekmadienio darbo. Anot jo, Jurevičius galys nedirbti bet kokią savaitės dieną, tik ne sekmadienį...

Maskvos pinigai Portugalijos komunistams

LONDONAS. — Londono finansiniuose sluoksniuose yra žinoma, kad kas mėnesį iš Maskvos į Lisaboną atgabenama apie 4 mil. svarų, arba netoli 10 mil. dolerių. Pinigus gauna ne kokia valdžios agentūra, bet komunistų partija. Siunčia Maskvos Narodnyj Bank. Siunčia ne tiesioginiai, bet per Šveicarijos bankus, su nurodymu persiųsti į Lisabonos Banca Pancada e Moraes.

— Vilniuje š. m. pradžioje buvo 433,200 gyventojų. Kauno miesto gyventojų skaičius tuo pačiu laiku siekė 344,400.

Lietuviai, lenkai ir ateitis

I "Tėviškės Žiburių" klausimus atsako žymus lenkų veikėjas ir redaktorius
Jo nuomonė Vilniaus klausimu.

Išėjimas lenkai Paryžiuje leidžia žurnalą "Kultūra", kuris dažnai spausdina informacinius rašinius apie Lietuvą ir lietuvius, nevengdamas kritiško žvilgsnio į praeities politiką. Čia pateikiame to žurnalo redaktoriaus JERZY GIEDROYC atsakymus į "Tėviškės Žiburių" pateiktus klausimus.

— Gerbiamasis Redaktoriau, turbūt jau senokai redaguojate mėnesinį žurnalą "Kultūra". Ar tai politiniu požiūriu nepriklausomas leidinys? O gal eina kurios nors politinės partijos ar ideologinės grupės keliu? Jei ne, kokie yra pagrindiniai žurnalo "Kultūra" principai?

— Redaguoju "Kultūrą" be pertraukos nuo 1947 metų. Tai visai nepriklausomas leidinys, nesusijęs su jokia politine partija ar konkrečia ideologija. "Kultūra" yra liberalus žurnalas pilna to žodžio prasme. Pagrindinis akcentas, po literatūrinių klausimų, tenka kovai už nepriklausomybę Lenkijos, dominuojamos sovietų, taipgi santykių sunormalinimui su Rytų Europos tautomis, neišskiriant nė rusų tautos.

— Jūsų žurnalas gvildena įvairius klausimus — kultūrinius ir politinius. Ar jis atspindi lenkų išėjimo ir Lenkijos tautiečių pažiūras?

— Į tą klausimą gana sunku atsakyti konkrečiai. Neatstovaujame ir nesiekiamo atstovauti visų nuomonių — emigracijos ar krašto, tačiau neabejotinai atstovaujame žymios emigracijos dalies nuomonių. Tai rodo patį žurnalo buvimas. Jei eina kalba apie kraštą, tai turime pagrindo manyti, kad esame lenkiškos inteligentijos nuomonės reiškėjai, ypač jaunimo. Suprantama, tos visuomenės dalies, kuri nėra reakcinė ar šovinistinė. Geriausias įrodymas mūsų pozicijos Lenkijoje yra daugybė straipsnių, gautų iš Lenkijos ir spausdinamų "Kultūroje"; taip pat visa eilė knygų autorių iš Lenkijos, kurių didelis npošimtis išdrįsta spausdinti savo knygas tikromis pavardėmis, nežiūrind to, kad "Kultūra" yra smarkiai ir sistemingai persekiojama komunistinio režimo.

— Didžioji lenkų emigracijos dalis gyvena Jungtinėse Amerikos Valstybėse. Kodėl Jūsų žurnalas pasirinko savo rezidenciją Paryžiu, o ne Čikagą?

— Įsikūrėm Prancūzijoje ypač dėlto, kad turėtume gyvą, betarpišką kontaktą su kraštu ir europine problematika. Žinome iš patirties, kaip įsikūrimas Jungtinėse Valstybėse silpnina ryšius su kilmės kraštu.

VILNIUS: viešbutis "Gintaras" — Katedra (paversta meno galerija)

— Pastebėjome, kad Jūsų žurnalas turi drąsos paliesti jautrius ir net skaudžius klausimus. Kaip vertinate Lenkijos politiką prieš 1939 metus? Ar ji nebuvo pagrįsta siaurais ir kartais klaidingais principais?

— Nuo pat pradžios manome, kad geriausias metodas auklėti visuomenę yra sakyti tiesą, nieko neslepiant. Tarpkario laikotarpyje Lenkijoje buvo pasiekta neabejotinai žymių laimėjimų, kuriais galime didžiuotis, tačiau antra vertus buvo padaryta ir fatalinių klaidų savo naudai. Manome, kad reikia stipriau nušviesti anas tamsiasias mūsų istorijos puses, kad ateityje nepasikartotų.

— Praeityje Lenkijos vyriausybei buvo gana dažnai priekaištaujama dėl per daug varžančios mažumų politikos. Ką manote apie tai dabar, žiūrėdami į aną situaciją iš tolimes perspektyvos?

— Be abejonės, užlūžus 20-aisiais metais didžiajai maršalo Pilsudskio politinei vizijai, nebuvo nuoseklios mažumų politikos, o paskutiniaisiais metais metais prieš karą vyriausybės, deja, vykdė nacionalistinę politiką, neleidžiančią mažumoms nei kultūrinio, nei ūkinio, nei politinio vystymosi. Dėjosi pasibaisėtini dalykai. Be to, ir ta politika nebuvo nuosekli, nes visuomenėje, netgi valdančiųjų sluogsnuose, buvo daug asmenų ir grupių, bandančių siekti santykių sunormalinimui su mažumomis. Tokių tarpe minėtinas Volynijos vaivada Henryk Jozewski, Holówka, taip pat — toks leidinys, kaip "Biuletyn Polsko - ukraiński", redaguotas Wl. Bączkowskio, arba "Bunt Młodych i Polityka", kurį prieš karą redagavau Varšuvoje. Kalbant apie lietuvių klausimą, reikia taip pat pabrėžti garbingą ir drąsą politiką laikraščio "Kurier Wilenski", kurį redagavo Kazimierz Okulicz, taip pat — Stanislovo Mackiewicz, "Słowo" redaktoriaus. Galima taipgi priminti jo brolio Józef Mackie-

wicz knygą "Bunt Rojstów", kuri savo laiku turėjo platų atgarsį. Tai buvo kaltinamasis aktas Lenkijos politikai šiaurinėse srityse.

— Jūs, be abejonės, gerai žinote lenkų laikyseną lietuvių atžvilgiu prieš II D. karą. Ar ji pasikeitė lenkų išėjimoje ir dabartinėje Lenkijoje? Jei taip, kokie yra to pasikeitimo ženklai?

— Ši problema reikalinga platesnių diskusijų; sunku ją išsemti keliais sakiniais. Man rodosi, lenkų - lietuvių santykius tarpkario laikotarpyje galima būtų taip apibūdinti: bent iš lenkų pusės santykiuose su Lietuva nebuvo priešiško, o priešingai — buvo daug sentimentalumo. Vis dėlto lenkų visuomenė žiūrėjo į lietuvių problemą iš tolimes istorinės perspektyvos, nesuprasdama ar nepastebėdama tautinio Lietuvos atgimimo. Lietuvių gi pusėje buvo ryški, dažnai net per daug ryški baimė dėl perdidelės lenkų kultūros įtakos. Jaunas lietuvių nacionalizmas priešinosi pastarajai nevisuomet geriausiais metodais.

Neabejotinai lenkų nusiteikimas Lietuvos atžvilgiu pasikeitė ne tik Lenkijoje, bet ir išėjimoje. Kai "Kultūra" prieš kelio metaus išskėlė Vilniaus klausimą, pažymėdama, kad turime atsisakyti teisių į tą miestą, taip brangų lenkų visumai, už lenkų - lietuvių santykių sunormalinimą, — tai mūs užimtoji pozicija, po negatyvios pradinės reakcijos, šiandieną tapo priimta galbūt didžiosios lenkų visuomenės dalies. Juk negalima užmiršti, kad mūsų kraštų laisvės atgavimas yra įmanomas tikrai bendromis pastangomis visų Sovietų Sąjungos pavergtų tautų, drauge su ta rusų visuomenės dalimi, kuri, kaip Solženicinas arba Maksimovas, kovoja su sovietiniu ir rusiškuoju imperikalizmu. Tokia laikysena randa vis didesnį supratimą. Sunku man būtų pasakyti, ar įvyko kokia nors evoliucija lietuvių išėjimo-

je, nes turiu per daug mažą stebėjimo lauką. Kaip ten bebūtų, turiu pasakyti, kad pas mus jokių būdų negalėtų pasirodyti tokios paslėpta neapykanta nuspalvintos knygos, kaip pvz. Petro Česnulio "Nužmogintieji". (Tęsinys sek. numerį)

Lenkai už Pabaltijį

CHICAGA. — "Polonia", lenkų savaitraštis, gegužės 3 "Fakty i opinie" kolumnoje plačiai paminėjo, paskirdamas pusę pirmojo pusl. apie "cinišką Kissingerio žaidimą", planuotą Lietuvos, Latvijos ir Estijos išmainymą didesniai įsiteikimui Sovietų Rusijai. Rašo, kad tas planas nepasisėkė dėka kolumnisto Bill Andersono ir energingo lenkų kilmės kongresmano Edwardo Derwinskio. Kolumnistas reikalą išgarsino spaudoj, užaliar-mavo, o kongresmanas atitinkamai pradėjo veikti Kongrese. Tokiu būdu abu sėkmingai sutorpedavo labai negarbingą valstybės sekretoriaus planą.

Laikraštis plačiau paaškinęs visą akciją, laiškų rašymą, rezoliucijas, pakartoja, kad Amerikos lenkų visuomenė vienin-gai gina Pabaltijo bylą ir solidarizuoja su pabaltiečiais, o Kissingeriui yra didelė politinės tak-tikos pamoka.

Be Lietuvos nebus nei "detentės"

CHICAGA. — "Chicago Tribune" vakar vedamajam užsi-mena sovietų vadinamą "Nacionalinį Vietnamo išsilaisvinimą" ir klausia, o kaip yra su taip pat nacionaliniu išsilaisvinimu Lietuvos, Estijos, Latvijos ir kt. "Mes negalime ilgiau laukti, Mr. Brežnevai. Tikros "detente" be jų laisvės nepasieksime".

VILNIUS—TALINAS

Nauja keleivinių autobusų linija Vilnių sujungė su Talinu. Keleiviai, iš Vilniaus išvykstantys vakarais, ankstyvą rytą jau būna Taline, įveikę 611 km nuotolį. Autobusai sustoja Širvintose, Ukmergėje, Panevė-žyje, Pasvalyje, Bauskėje, Rygoje ir Piarnu. Ilgiausia keleivinių autobu-sų linija, turinti 757 kilometrus, Vilnių jungia su Leningradu. V. Kst.

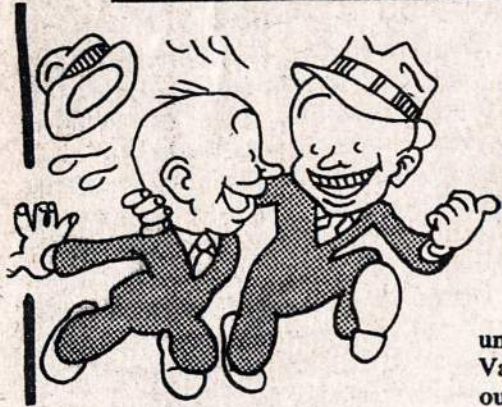
100 naujo tikėjimo skelbėjų

Vilnius. — Vilniškė Elta pranešė, kad Vilniaus marksizmo-leninizmo universiteto neakivaizdinį skyrių baigė trečioji klausytojų laida, išleidusi apie 100 kaimiškųjų rajonų propagandistų, naujo tikėjimo skelbėjų.

PASAULIO LIETUVIŲ JAUNIMO TREČIOJO KONGRESO REIKALU

ITK 5 MENESLAI LIGI III PL JAUNIMO KONGRESO!

LIETUVI, KONGRESO PASISEKIMAS TAVO RANKOSE!

DIRBKIM KARTU +
 ESTA NA HORA DE COLABORAR

Despediram-se, depois de passarem uma semana em São Paulo, a família Vasiliauskas. Esperamos que voltem outras vezes a nos visitar, pois isto só nos dá prazer.

O curso por correspondência que foi lançado pelo Sr. Petrakis já está começando a dar frutos: ele tem recebido cartas do interior de São Paulo bem como de outros estados de pessoas interessadas em aprender a falar lituano. Se você está interessado em aprender lituano por correspondência, escreva para a Caixa postal 2928 São Paulo CEP 01000 - colocando no envelope o título PAMOKOS.

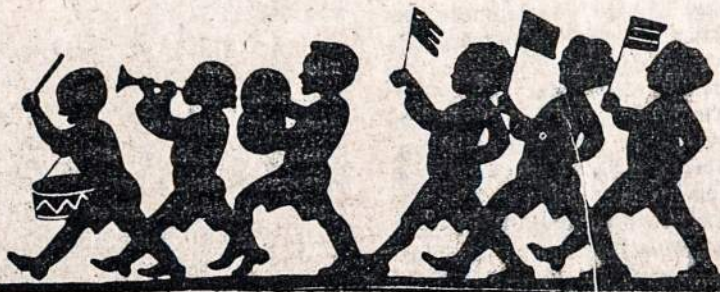
Um recado e um pedido ao meu amigo Joãozinho, dirigente do grupo de danças "Nemunas". Joãozinho, peça aos rapazes do conjunto que ajudem um pouco na preparação do Congresso. Diga a eles que o Congresso não se resume apenas a vir comer churrasco. Faça ver a eles que a presença dos jovens bem como a sua participação é bastante importante. Vamos ver se nas próximas reuniões nós podemos contar com a presença deste pessoal. Falou?

A Helene Bareišytė estava de amores com o Kęstutis argentino. O rapaz nem foi embora e ela já está pensando em ir passar as férias ou o fim das férias em Bariloche.

Outro que tem estado sempre nas reuniões é o Ricardo lá da Vila Anastácio. Ele já fez a inscrição para ser "atstovas".

Na semana que vem vamos dizer como foi a "Studijų diena" lá em Santa Isabel na casa dos Valavičius que por sinal tem sido gentilíssimos conosco, sempre nos cedendo a casa. Obrigado ao casal Valavičius. Sudieu. Iki kitos savaitės.

ALGIRDAS

BRAZILIJOS KRAŠTO FINANŠŲ KOMISIJOS

svarbiausieji telefonai:
 pirm. prel. P. Ragažinskas -
 Tel. 274-2295
 išd. Jonas Tatarūnas - tel. 63-7344
 išd. Vincas Banyš - tel. 274-0677
 sekr. Halina Mošinskienė telef. 65-0907.

TRIJŲ KRAŠTŲ POSĖDIS SAJUNGOJE

Liepos 19-20 Lietuvių Sąjungos- Aliança būstinėje, dr. Vinco Kudirkos mokykloje, dvi dienas vyko Argentinos, Urugvajaus ir Brazilijos bendro komiteto posėdis Jaunimo kongreso reikalais. Tai buvo dešimtas bendras posėdis, pirmas São Paule.

Iš Urugvajaus dalyvavo Birutė Mačanskienė, kuri apsigyveno pas gimines Tamošiūnus Vila Beloje; Argentina atstovavo būstinės vedėjas Viktoras Barzdžius ir Argentinos JK komiteto ryšininkas su finansų komisija Jonas Kęstutis Mikalionis, kurie nakvojo pas Arūną Steponaitį.

Šalia bendrojo JK komiteto narių iš Brazilijos - E. Mikuckytės-Jūraitienės, T. Jočytės, E. Bareišytės, J. Lukoševičiaus ir A. Saulaičio, dalyvavo dar Brazilijos JK komiteto pirm. A. Steponaitis ir visa eilė jaunimo: Ant. Valavičius, A. Baltušis, A. Aleknavičius, L. Vosyliūtė, J. Adomavičius, Ž. Jūraitytė, Pr. Šukys, Walter Žvingila, V. Žvingilaitė, J. Nikitinaitė, A. Zizas, N. Narbutytė, S. Rulevaitė, K. Valavičiūtė, Aleks. Valavičius, M. Bumblytė, iš Porto Alegre, D. Vasiliauskaitė ir kiti. Iš Brazilijos JK komiteto valdybos ilgiau posėdyje dalyvavo kun. J. Šeškevičius, visą laiką buvo ir M. Saulaitytė iš JAV

PADEKA LIET. SAJUNGAI

III PLJK - Argentinos, Brazilijos ir Urugvajaus - bendras komitetas dėkoja Lietuvių Sąjungai Brazilijoje - Aliança už patalpas liepos 19-20 d. susirinkimams, už visas paslaugas ir užkandžius. Komiteto narių bei svečių vardu - A. Saulaitis, pirm.

PAKEISTA STUDIJŲ VIETA

Šį savaitgalį jaunimo studijų dienos neįvyks São Sebastião, kaip buvo anksčiau pranešta, o Suarão pajūryje, H. ir J. Valavičių sodyboje. Apie nakvynę ir kelionę reikia susitarti su būstine iš anksto.

TĖVŲ ŽEMĖ LIETUVA
 MŪS ŠIRDYJE VISADA!

KONGRESO ATSTOVAI

Brazilija kongrese turės 9 atstovus ir 5 antrininkus. Ligi šiol buvo surasta 11 asmenų, kurie sutinka tas pareigas eiti. (liepos 22 buvo jų posėdis).

Urugvajus jau turi 1 atstovą ir 2 antrininkus, liepos 6 buvo suruošę jaunimui informacinę dieną apie JK.

Argentina dar nepradėjo atstovų ir kandidatų rinkimo.

KONGRESO ATIDARYMAS

Kongreso pirmoji šventė vyks Argentinoje, San Martin teatre, Buenos Aires centre, gruodžio 28, 17 val. „Atidarymo“ šventės komitetui vadovauja N. Zavičkaitė. Posėdyje nutarta šios komisijos prašyti įtraukti sekantiuosius dalykus:

- a) II PLJK pirmininko žodis; PLJS pirm-ko žodis; Argentinos - rengėjų - ir Urugvajaus atstovų trumpas žodis.
- b) Kongreso prezidiumo sudarymas ir po vieną atstovą iš kiekvieno žemyno (4 ar 5 asmenys), PLB, PLJS ir JK komiteto atstovų.
- c) Malda: visų kartu giedama "Lietuva brangi" ir pabaigoje Lietuvos himnas.

- d) PLB atstovo žodis.
- e) Trumpi sveikinimai žodžiu (visi raštu bus kongreso leidinyje)
- f) Pagrindinis kongreso žodis, kurio tema būtų apie šio kongreso prasmę ir reikšmę.

g) Kraštų atstovų pristatymas. Atidarymo komisija numato meninę programą, savo nuožiūra sudės šiuos ir kitus dalykus programon. Posėdis irgi siūlė, kad būtų įtraukta eilėraščių.

KONGRESO UŽDARYMAS

Palácio das Convenções, Anhembi parke, sausio 6 bus JK uždarymas, kurio programa bus panaši į atidarymo: oficialioji ir meninė dalis.

Trijų kraštų posėdis į programą įtraukė sekantiuosius dalykus:

- a) Naujojo Jaunimo sąjungos pirm-ko žodis, Brazilijos JK komiteto pirm. A. Steponaičio žodis.
- b) Dalyvių pristatymas pagal kraštus, JK prezidiumo pristatymas.
- c) Malda ir mirusių praeitų dviejų kongreso dalyvių pagerbimas.
- d) PLB valdybos pirm-ko žodis.
- e) Trumpi sveikinimai žodžiu.
- f) Pagrindinis žodis - kalba apie jaunimo vaidmenį tautos gyvenime.
- g) JK nutarimu - rezoliucijų ištraukos ar santrauka.
- h) Tautos himnas.

Dar pageidauta, kad būtų įtrauktas kas nors iš I ir II JK, kad jaustųsi testinimas tarp kongresų.

TIESA IR GYVENIMAS

ŠIMTMETIS
NUO VYSKUPO MOTIEJAUS VALANČIAUS
MIRTIES
(1875)

VYSKUPAS 1863 M. SUKILIME

Motiejus Valančius į žemaičių vyskupas buvo pakeltas 1850 metais.

Nuo tada tai Valančius išsišakojo ir išaugo toksai, kokį mes jį pažįstame: didelė ir įdomi asmenybė mūsų tautos istorijoje. Tačiau jo kelias nebuvo lengvas. Po 1863 metų sukilimo jis pats vos nepateko į Sibirą, kur rusai išvežė 107 jo diecezijos kunigus. Buvo ištremti Vilniaus ir Seinų vyskupai. Jis pasiliko vienintelis ganytojas visoje Lietuvoje. Pats Valančius taip rašo apie rusų grąšinimus: "Žadėjo man Kamčatką ir kar tuves, tik mane užstojo ypatinga Dievo Apvaizda".

Lošia iš septynių kunigų

Dėl žmonių neklusnumo valdžiai dažniausiai buvo kaltinamas vyskupas. Jis dėl to rusų vyriausybei nuolat turėdavo aiškintis ir, žinoma, pasižadėti, kad panašūs dalykai daugiau nesikartos... Vyskupo pasiaiškinimas ne kartą būdavo susijęs ir su stambesniu kyšiu. O garbingiausia kyšio įteikimo forma būdavo kortų lošimas, kada Valančius visada pralošdavo...

Kartą, sako, po vieno pasiaiškinimo generalgubernatorius Muravjovas pakvietė vyskupą Valančių išgerti arbatos. Vyskupas sutiko. Ir, kaip paprastai, arbatą geriant, Muravjovas pasiūlė palošti kortomis. Valančius nesipriešino.

- Iš kiek? — paklausė Muravjovas.
- Iš tų septynių kunigų — atsakė Valančius.
- Gerai, — sutiko Muravjovas.

Žiaurusis 1863 metų sukilimo malšintojas, žmonių pramintas Koriku, ir Žemaičių vyskupas pradėjo lošimą. Ir Muravjovo nustebimui, Valančius šį kartą išlošė. Taip vyskupas išgelbėjęs septynis kunigus, kurie buvo kalinami už dalyvavimą sukilime.

Šnipų apsuptas Kaune.

Kad geriau galėtų vyskupą sekti, rusai jį iš Varnių perkėlė į Kauną, apsupo šnipais ir uždraudė jam koją iš miesto iškelti. Net ir li goje neleido jam išvažiuoti gydytis. Nepai-

sant tos priespaudos, ganytojas nenuleido rankų. Kai aplinkui siautėjo maskoliai, jis rašė savo knygas: "Jokia baimė, jokie grąšiniai, kankinimai, ištėrimas nei pati mirtis tenenugąsdina jūsų, Mirtis mums yra pilnas... Taigi, mieliausi draugai kovotojai, Dievo kunigai: budėkite, stovėkite tikėjime, kaip vyrai elkitės ir pasistiprinkite".

Nors jau buvo senas, nusilpęs, Valančius nesiliovė kovojęs dėl tikėjimo ir savo tautos. Nuolat dirbdamas ir plušėdamas, mokydamas kunigus ir žmones, rodydamas savo avėlėms šviesos kelią anais priespaudos ir persekiojimų laikais, rašydamas knygas ir jas skleisdamas po visą kraštą, vyskupas Motiejus Valančius susilaukė žilo plauko.

LIAUDIES ŠVIETĖJAS

Vyskupo Motiejaus Valančiaus veikla buvo šakota. Vargiai ar beliko jo diecezijoje kuri nors svarbesnė gyvenimo sritis, kurios jis būtų nepajudinęs.

Tapęs vyskupu, jis tuoj susirūpino kunigų švietimu. Jis įsteigė jiems knygynus, žiūrėjo, kad jie lavintųsi, skaitydami naudingus veikalus. Kasmet jiems rengė rekolekcijas ir tikrino pažangą. Darbščius ir sumanius skyrė į aukštesnes vietas. Reikia pripažinti, kad vyskupas turėjo šviesių pagelbininkų, kaip blaivybės sumanytoją kun. J. Dovydaitį, brolius Juzumus, prel. Račkauską, dekaną Skorzdkį ir kitus. Daug jam padėjo ir pasauliečiai, kaip S. Daukantas, L. Ivinskis, A. kelaitis.

M. Valančiui prie širdies buvo ir liaudies švietimas. Vaikams mokyti nebuvo anuomet nei tinkamų knygų, nei mokytojų. Parapijos mokyklose dažniausiai dirbdavo vargonininkas ar zakristijonas. Dabar vyskupas paliepė, kad žmonių švietimą į savo rankas imtųsi patys kunigai. Kiekvienoje parapijoje turėjo būti mokykla, kurioje mažieji įgusdavo skaityti, o kitose vietose dar ir rašyti bei skaičiuoti. Vietoj lenkų kalbos buvo įsakta dėstyti lietuviškai. Toks rūpestis netrukus davė gražių vaisių. Antai Rietavo dekanate pradžioje skaityti mokėjo 11,000 žmonių, o po dešimties metų — 24,000. Augant parapijų mokykloms, ėmė mažėti rusiškosios.

APLINK MUS

Urugvajus

PREZ. J. BOARDABERRY VYRIAUSYBĖ birželio 5 d. uždarė komunistinį Lietuvos Centrą Montevidejuje ir nusavino visą jo turtą. Remiantis padaryta krata, buvo nustatyta: centro nariai yra svetimos valstybės piliečiai, aktyvūs 1972 m. uždraustos kompartijos nariai; centras — marksistinių žurnalų, laikraščių bei spaudinių skleidimo būstinė. Melaginga propaganda prieš Urugvajaus vyriausybę buvo skleidžiama lietuvišku mėnesiniu žurnalu "Darbas" ir lietuviška radijo valandėle. Puolimuose prieš Urugvajų bei kitus kraštus buvo vadovaujamosi kompartijos bei jai giminingų grupių ideologine linija.

Argentina

KOMUNISTINIS LIETUVIŲ RADELIS Buenos Aires mieste specialiais pietumis gegužės 25 d. paminėjo komunistinės "Vagos" 14 metų sukaktį. Redaktorius Stasys Žaltauskas skundėsi, kad darbą sunkina praretėjusios bendradarbių bei skaitytojų eilės. Dalyvius sveikino ir red. S. Žaltauskui geros sėkmės linkėjo dvisavaitraščio "Argentinės Lietuvių Balsas" leidėjas Pranas Ožinskas. "ALB" puslapiuose paskelbtame P. Saulio pranešime ta Maskvai tarnaujanti "Vaga" yra vadinama "progresyviu laikraščiu". Pr. Ožinsko leidžiamas "ALB" to paties numerio 1 psl., skaitytojus supažindindamas su Urugvajuje uždarytu komunistiniu lietuvių centru, šį komunistų lizdą vadina "pažangiais lietuvių klubais" ir visą kaltę dėl uždarymo suverčia Urugvajaus kariuo-

menės vadovybei, kuri dariusi spaudimą prezidentui J. Bordaberry. Dėl pataikavimo komunistams Pr. Ožinskas jau buvo susilaukęs lietuviškųjų Buenos Aires organizacijų boikoto ir net neleidimo į minėjimus, bet, matyt, nepasimokė ir išvadų nepadarė. Jo pataikavimas komunizmui atsirado po kelionės okupuoton Lietuvon ir jam padarytų išimčių pavaižinėti po kraštą.

Kolumbija

KLB BOGOTOS APYLINKĖS VALDYBA, leidžianti "Krivulės" biuletinį, 1974 m. rugsėjo — 1975 m. vasario 7 nr. išvedė platų "Jaunųjų Krivulės" skyrių ispanų kalba. Jo tikslas — supažindinti lietuviškai mažai skaitantį ar visai neskaitantį jaunimą su tėvų kraštu. J. Biliūno apsakymėlis "Kliudžiau" išspausdintas lygiagrečiai abiem kal-

bom. Taigi jaunuoliai ji gali skaityti lietuviškai ir nesuprantamas vietas išsiaiškinti ispaniškame vertime. LB Bogotos apylinkės valdyba sudaro: pirm. J. Zaranka, vicepirm. V. Petrušis, sekr. J. Kalėda, izd. A. Šlapaitis, narė švietimo ir jaunimo reikalams L. Didžiulienė.

Portugalija

ALGIMANTAS ČEKUOLIS, Ota voje dirbęs sovietų žurnalistas, įsikūrė Lisabonoje kaip sovietinės spaudos agentūros APN biuro vadovas Portugalijoje. Šis biuras leis propagandinį sovietų leidinį, bendradarbiaus su portugalų spauda ir teiks informacijas sovietų spaudai. A. Čekuolis savo specialius laiškus skelbia ir vilniškės "Tiesos" puslapiuose.

PAUKŠČIAI STATYBINKAI

(iš praėjusio numerio)

Kas nemégsta šokio "Blezingė-lės"? O gal kam nors iš Jūsų ir pasitaiko pamatyti tą paukštį čia Amerikoje.

Man tebestovi akyse lietuvių kieme mieste linksmai skraidančios kregždės. Iš kadaise buvusio ūkio buvo belikęs klijimas su pakrypūsėmis durimis ir visokiais kitais plyšiais. Ten kelios kregždžių šeimos daugybę metų lipdė savo lizdelius, kuo savininkas nepaprastai džiaugėsi ir didžiavosi, o aš jam pavydėjau.

APIE VOLUNGES IR STRAZDUS

Volungės lizdas (oriole) vasarą medžiuose sunkiai įžiūrimas. nors jis gana šviesiai pilksvas ir kaba kaip maišelis nuo paties šakos galiuko. Tik rudenį, kada lapai baigia kristi, volungių lizdai aiškiai matomi, ir mes stebimės, kad taip dažnai po jais praeidavome.

Volungė geltona arba oranžinė ir juoda - labai graži ir gana jauki. Ji švelniai čiulbėdama arba švilpau-dama karstosi medžiuose, kur gaudo vabzdžius ir net plaukuotus vikšrus. Įsirpus uogoms, ji imasi šio maisto, ypač vyšnių.

Paukščio lizdas labai meniškai

Paukščio -
siuvėjo lizdas.

sudarytas iš ilgų šiaudelių ar piaušų bei žolių, beržų tošies, pūkų ir stipriai priristas prie šakelės Reikia spėti, kad medžiaga pasirenkama šlapia arba suvilgoma seilėmis. Rezultatas nuostabus: lizdas išsilaiko per liūtis ir vėjo audras. Jaunikliai tvirtai įkimba į lizdo dugną, kad, šakoms siūbuojant, neiškristų.

Čia norėtusi paaiškinti, kad yra apie 70 rūšių volungių pasaulyje. Paukštis gali priklausyti tai pačiai šeimai, bet gali daug kuo skirtis: išvaizda (ypač spalvomis), papročiais, mityba, balsu - viskas pagal gyvenamąjį kraštą ir vietą. Paukštis turi manytis ten, kur jis gyvena. Tačiau mokslininkai žiūri bendrų bruožų, ypač kūno sudėties, ir padaro savo išvadas.

Volungėms charakteringas jų balsas, lizdo savotiškumas, ryškios spalvos, ypač skrendant, bet

Flamingo purvo lizdas.

ne visų volungių spalvos lygiai tokios pat ryškios.

Strazdai garsūs giesmininkai, bet ir jie skiriasi įvairiuose kraštuose.

Būdama Vokietijoje prieš keletą metų pašokau nuo kėdės ir pribėgau prie lango: iš darželio veržėsi pavasarinio paukščio balsas. Akimis ieškojau pilkojo strazdo

Mūsų Lietuva Mažiesiems

raudona krūtine, o pamačiau tokie pat didumo juodąjį strazdą (pamėdulę, cežę, švilpoką, vok. Amsel). Mintimis pasveikinau tą pavasario pranašą: buvo gegužės mėnesio pirmosios dienos.

Kitas pavyzdys: būtų netikslu sakyti, kad Šiaurės Amerikoje nėra gegučių; bet nė viena nekuojoja kaip gegutės Lietuvoje. Tos pačios šeimos paukštis, nors turėdamos bendrų bruožų, gali skirtis jam tipiškom savybėm.

Stebina Kolibrų (hummingbirds) birds) miniatiūriniai lizdeliai iš augalinės medžiagos ir vorų šilkinų siūlų, gali tilpti graikiniame riešute, arba gandrų dideli lizdai, dažnai kasmet taisomi ir dar didėję; stebina taip pat tulžių arba žuvininkų (kingfisher) bei urvinių kregždžių lizdai pačių iškastuose irvuose upių pakrantėse. Bet vis

Audėjas prie savo lizdo.

dėlto verta dar sustoti ties Afrikos bei Azijos paukščiais siuvėjais ir audėjais.

Azijos siuvėjas susiūva dviejų didelių lapų kraštus: išbado skylutes snapu, praveria pluoštelį žolių ir sumezga jį iš lauko. Sukurtame maišelyje paukštis sukrauna savo lizdelį.

Žvirblio didumo audėjai meniškai supina savo lizdus ir gyvena arba atskirai nuo kitų, arba bendruomenėse.

Bendruomeninės audėjų šeimos gyvena arba po vienu bendrom jėgom suneštu stogu (kartais 10 pėdų aukščio ir 15 pėdų skersmens), priglaudžiančiu apie 300 paukščių šeimų su atskirais įėjimais, arba jų lizdai kaba atskirai nuo to paties medžio šakų, kartais išsikūsiomis virš vandens, kad būtų saugiau nuo priešų.

NEUŽMIRŠK

Tėvyne, neužmiršk lietuvių,
jo garbės ar jo būdo.
Jis kariavo už Tave, kai reikėjo,
Ir Tavo vardą gynė.

Jis nepamiršo tavo kalbos,
Nė papročių, nė dainos.
Jis kentėjo už tavo laisvę.
Ir savo kraują liejo.

Tai prašau visa širdim
Mylimąją Lietuvą:
Niekad neužmiršk lietuvių,
Daug šimtmečių kankinto!

Daiva Veitaitė, 13 m.,
Bostono lit. m-los 8 sk. mokinė

PABALTIEČIŲ PARODA 75

bus, kaip ir kitais metais, tame pačiame
SALÃO PORTINARI,
PRAÇA ROOSEVELT
São Paulo
Rugpjūčio (Agosto) 22 - 31 d.

LITERATŪRA • DAILĖ • MOKSLAS

Pasaulio ir lietuvių

DEMOGRAFINĖS PROBLEMOS

Nūdien pasaulio spauda daug rašo demografijos klausimais. Bet kas gi yra ta demografija? Tai mokslas apie gyventojų gimimo, vedybų, mirimo statistiką. Demografija nėra moderniųjų laikų mokslas. Ji jau buvo žinoma gilioje senovėje. Maždaug 2000 metų pr. Kristų Kinijos mandarinai sugebėdavo labai tiksliai apskaičiuoti savo krašto gyventojų skaičių. XVII amžiaus pabaigoje anglų ekonomistas Thomas Robert Malthus (1766 — 1834) paskelbė pesimistinę teoriją, teigiančią, kad pasaulio gyventojų skaičius auga geometrine progresija, tuo tarpu maisto išteklių tiksliai aritmetine. Jo teorija kiek vėliau buvo sukritikuota, bet vis dėlto joje yra nemaža tiesos. Ji prisimenama ir dabar, kai pasaulio gyventojų skaičius baigia kopti į 3 bilijonus, o per ateinančius keliasdešimt metų gali padvigubėti.

Pradedant 1948 metais Unesco Tarptautinė gyventojų komisija išleidžia pasaulio demografinį metraštį. Atskiri demografiniai žurnalai leidžiami Amerikoje, Anglijoje, Prancūzijoje, Čekoslovakijoje, Lenkijoje ir kitur. Kiekviena valstybė turi pateikti Unesco tarptautiniam biurui atitinkamas žinias apie savo gyventojus.

Iš gautų duomenų matyti, kad labai smarkiai gyventojų skaičius auga techniškai atsilikusiųose kraštuose, ypač Indijoje, Kinijoje, Bengalijoje, Indonezijoje, kai kuriuose P. Amerikos ir Afrikos kraštuose. Pasaulis turi susirūpinti gyventojų prie-

auglio didėjimu, bet kaip reikalingą tvarkyti — atsakymo neranda.

Jei didžiosios tautos rūpinasi gyventojų prieauglio mažėjimu, tai mažosios, jų tarpe ir lietuviai, turėtume rūpintis savo tautos narių skaičiaus didėjimu. Šis dėsnius vienodai liečia tiek lietuvius okupuotoje Lietuvoje, tiek išseivijoje gyvenančius.

Vokiškų nacių ir rusiškų bolševikų okupacijos skaudžiai palietė Lietuvos gyventojus. Dėl įvairių priežasčių — žudynių, tremimų, prievartinės emigracijos — Lietuva karo metu neteko 850,000 žmonių, taigi beveik trečdalis savo gyventojų. Nežiūrint gausaus rusų kolonistų antplūdžio pokario metais ir kiek padidėjusių gimimų, 1959 m. Lietuva ir Gudija dar nebuvo pasiekusios 1940 metų pradžios gyventojų skaičiaus. Tais metais Lietuvoje gyveno mažiau net kaip 1913 metais. 1940 m. gyventojų skaičių Lietuva pasiekė tik 1964 metų viduryje.

Per 11 metų (1959 — 1970) Lietuvos gyventojų skaičius padidėjo 417,000 žmonių arba 15,4 proc. Vidutinis metinis prieauglis siekdavo 38,000 žmonių. Lietuva gyventojų prieaugliu atsilieka ne tik nuo pasaulinio lygio, bet ir nuo visos eilės Europos kraštų. Dažnai Lietuvoje trūksta darbo rankų ir tai duoda galimybę okupantų valdžiai stiprinti rusišką kolonizaciją.

Šiuo metu okupuotoje Lietuvoje vyrauja dviejų vaikų šei-

ma. Šeimų, turinčių tris ar daugiau vaikų, skaičius nuolat mažėja. Norint, kad Lietuvoje būtų šioks toks gyventojų prieauglis, reikia, kad vidutinis vaikų skaičius šeimose būtų bent 3 vaikai.

Vaikai yra tautos ateitis ir jų prieaugliu tenka susirūpinti, nes jie, atėjus laikui, perims šalies vadovavimą.

Didžiausias gimstamumas ir gyventojų prieauglis okup. Lietuvoje buvo 1960 m. ir siekė 14,7 kiekvienam tūkstančiui gyventojų. Tačiau nuo tada jis ėmė kristi: 1964 m. — 11,6, 1967 m. — 9,6, 1970 m. tik 8,7, o 1971 m. — 9,1.

Mūsų tėvynėje gimstamumas mažėja dėl vadinamo "šeimų planavimo", kuris ten, kaip ir vakarų šalyje, pastaruoju metu ėmė ypatingai reikštis. Yra ir kitų priežasčių. Pirmiausia, labai didelė butų stoka, ištuokos. 1971 m. Lietuvoje buvo užregistruota beveik 7000 ištuokų. Trūkstamą gyventojų skai-

čių tuojau užpildo okupantai. 1971 m. į Lietuvą buvo atkelta 7000 kolonistų, daugiausia rusų. Panaši rusų emigracija į Lietuvą vyksta ir dabar.

*

Okup. Latvijoje gyventojų prieauglio problemos nepalyginamai skaudesnės. Štai kai kurie faktai. 1974 m. vidurio duomenimis Latvijos gyventojų skaičius siekė 2,4 mln. 1973 m. krašte buvo 24,000 sutuoktinių. Išsiskyrimų skaičius tuo pačiu metu siekė net 12,000, t. y. 60 proc. daugiau, kaip prieš vienerius metus. Tautiškai mišrių vedybų skaičius siekia 6 proc. Kiekvienam tūkstančiui gyventojų per metus gimsta 13 vaikų, miršta 9 žmonės, taigi natūralus prieauglis tesiekia 4 žmones kiekvienam tūkstančiui. Šis labai žemas prieauglio lygis labai jaudina tiek tėvynėje, tiek išseivijoje gyvenančius latvius ir sukelia diskusijas jų visuomenėje.

(Tęs. 8 psl.)

PAŽINKIME

M. K. Čiurlionis

8

TYLA

M. K. Čiurlionis mėgo gamtą, mokėjo ją stebėti ir suprasti jos gilesnę prasmę. Dažnai, kai tik būdavo sąlygos, jis eidavo pasivaikščioti, kad pajustų gamtos alsavimą, gyvą kontaktą su medžiais, debesimis. Apie tai rašo savo atsiminimuose jo žmona, kaip jis pastebėdavo įvairius gamtos reiškinius.

Apie tokį intymų santykį su gamta kalba ir šis paveikslas "Tyla". Tai yra pastelė, padaryta 1904-1906 metais, jo tapybinės kūrybos pradžioje.

Čiurlioniui teko nukeliauti į Krymą ir ten pailsėti, taisyti pašlijusią sveikatą. Aplinkui buvo jūra, kalnai, jų atspindžiai vandenyje.

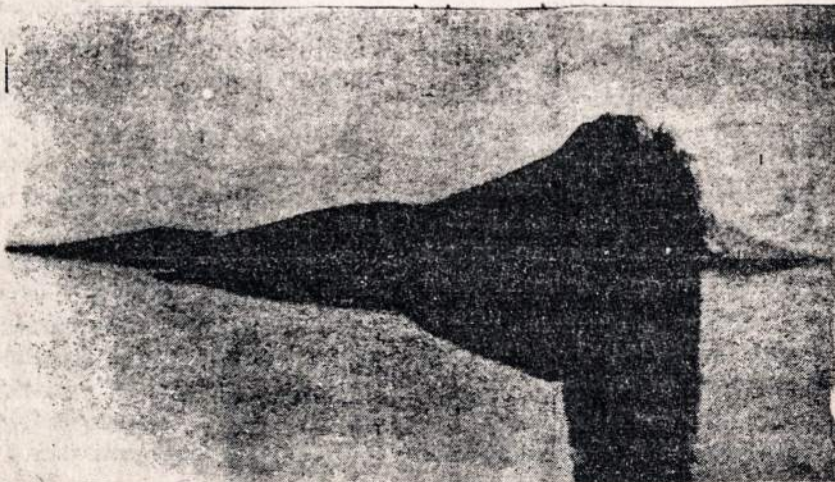
Tokį kalno atspindį vandenyje ir vaizduoja šis paveikslas. Vanduo labai ramus, saulė ką tik nusileidus, dar žėri dešinioji pusė, o kairiojo pusėj jau renka-

si vakaro brėška. Ateina naktis į šią ramią vandens įlanką. Vakarinė tyla apgaubia visa.

Atrodo, kad tai būtų visa. Bet Čiurlionis įžiūrėjo daugiau. Jis gamtą sudvasino. Ir kaip tai padarė?

Ties didžiuoju kalnu, kur susilieja papėdė su vandeniu, jis įdėjo dvi švieses. Atrodo, lyg pirmieji vakaro žiburiai. Bet tai akys, dvi paslaptingos, į tave žiūrinčios akys. Visas kalnų siluetas ar neprimena atsigulusios paslaptingos būtybės? Kažką nepaprasto yra atsigulę prie vandens ir įsižiūrėję į priekį.

Ir taip šurpiai tave stebi, rodos, kiaurai perveria tave. Ar tai nėra Gamta, tas panteistinis dievas? — Žmogus stebi gamtą ir ją vaizduoja savo kūryboje, nudažydamas savo įspūdziais. Lygiai taip pat ir Gamta stebi žmogų, stebi giliai ir paslaptinai. (p.j.)

M.K. Čiurlionis, pastelė iš 1906-1906 metų.

VERGIJOS KRYŽKELIUOSE

(Tąsa iš praeito Nr.)

Stefanija Rūkienė

LIGOTA, IŠVARO MIŠKAN

Rytojaus dieną mane vėl šaukia raštinėn. Nueinu. Pirmininkas keikiasi ir varo mane miškan. Rodau pažymėjimą, kad nuo sunkių darbų esu atleista, bet tas pažymėjimas nieko nepadedą.

– Važiuk. Šakas nuo medžių genėti yra lengvas darbas.

– Kas gi nusileidęs medį atiduos kitam šakas genėti, – pasakau pirmininkui, bet jis nė negirdi.

KURŠIŲ MARIŲ LAIVAI

Kuršių mariose žvejojama nuo žilos senovės. Naujajame akmens amžiuje (400 - 1600 m. prieš Kristų) jau gyveno žvejai Kuršių nerijoje, Nemuno žiotyse ir Sembos pamaryje. Kol kryžiuočių ordinas nenukariavo prūsų ir vakarinių lietuvių (apie 1200 - 1300), mariose žvejojimo sėmai ir skalviai, vėliau atsirado daugiau kuršių ir lietuvių, o Sembos pakrantėse – vokiečių.

Paprasčiausia žvejų plaukiojimo priemonė buvo luotas ar pergas, išskobtas pušies ar kito medžio kamienas su vienu arba dviem nuskelmbtais galais, panašiai, kaip dar šandien matosi Brazilijos pajūriuose. Luotais plaukiota pasistumiant kartimi, vadinama stuma, o iš šonų luotos būdavo prikaltos lentelės pusiausvyrai palaikyti.

Valteles arba laiveliai buvo daromi iš lentų, turėjo suolelius ir būdavo irkluojamos. Toliesiems kelionėms žvejai statydinosi didesnes plokščiaudugnes valgis, iki 5-7 metrų ilgio ir 2-5 metrų pločio, kuriose būdavo isodas stiebiui. Šie laiveliai vadinami timbrėmis (nuo Timbrės upės vardo). Žuvis į gyvenvie-

Pavargau nuo tų nuolatinių ujimų, grąsinimų ir kasnakt tampymų raštinėn. Seimninkas mane gąsdina ir pataria nesipriešinti. Apsisprendžiau važiuoti. Turiu sveikatos pažymėjimą, tai gal vėliau iš tos taigos išsipainiosiu.

Pastotys važiuoti į Podolsko miškų kirtimo stovyklą jau buvo pasiruošusios. Pasiėmiau dėžutę, susimečiau savo skudurėlius, įsidėjau bulvinių galkučių ir išvažiavau.

Apsistojome tuose pačiuose barakuose. Gyvenimo stovykloje niekas nesirengė gerinti, nes buvo laikoma, kad čia viskas puikiai sutvarkyta ir stovykla pakankamai gerai administruojama.

Atradau daug pažįstamų darbininkų, kurie ir pernai kirto mišką. Girdėjau ir pusbrolius Levinus, švilpaujančius tas pačias gražias me-

tes veždavo mažesnėmis turginėmis valtėmis.

Marių didžiausias laivas vubo būrvaltė, vadinama dar bradine, kurenų ar kiudelio valtimi. Bradinė siekdavusi 8-10 metrų ilgio, 2-3 metrų pločio, 1-1,3 metrų aukščio, lentos prikaltos sudurtiniu būdu. Pirmragis, tai yra, priekis, buvo smailas, paskuigalis (rašas) – bukas, kur būdavo tvirtinamas varias, kuri senovėje tur būt vadindavo kumbriu.

Bangavimo metu pastovumui užtikrinti nuleidžiamo lentinio skydo, vadinamo šliužė. Bradinė valtį Nemuno žiočių, Kintų ir Labguvos meistrai pastatydavo per 3-4 savaites. Tokioje valtyje paprastai žvejojavo 4-5 žvejai, nors būdavo tokių, kuriuose galėdavo tilpti keliolika žmonių. Bradinėse valtyse veždavo sieną iš dertos į Kuršių neriją.

Nors žūklė trūkdavo kelias dienas, šeštadienį vakare žvejai sugrįždavo namo. Žūklėn plaukdavo visi kartu vieno ar net kelių kaimų žvejai. Užšalus marioms, prasidėdavo poledinė žiemos žūklė.

Pamario lietuviai turi ne tik įdomią tautosaką, bet ir daugybę lietuviškų terminų, išsireikimų ir papročių.

lodijas. Mačiau kelius naujus lietuvių veidus. Jie visi buvo labai vieningi, sąžiningai dirbo, bet ambicingi ir neatlaidūs: "Neteislingai ne užkabink" Užkabinti nenusileidžia ir kaltininką pasiruošę vietoje sumalti. Rusai jų bijo ir šalinasi. Niekas jų neišdrįsta užkabinti ar nustumti. Jie buvo mūsų pasididžiavimas. Kai matai, kad lietuvis nesileidžia spardomas ir ujamas, tai krūtinėje maloniai šilta pasidaro.

Taiga ne visada buvo palanki žmonėms už jos kirtimą ir naikinimą. Tūkstančius metų ji buvo laisva. Niekas jos nekirto, nemindžiojo ir nedrumstė jos ramybės.

Miškų dievaičiai, užsirūstinę ant žmogaus už jo godumą, kartais jį smarkiai baudavo. Į miško gilumą nuvedavo drąsuolius, kurie tarėsi gerai pažįstą taigą, susukdavo jiems galvas ir paklaidindavo. Vieniems skirdavo lengvesnę bausmę – sušalti girių glūdumose; kitiems skirdavo sunkesnę bausmę – mirtį badu. Ir vienų ir kitų kaulėlius apgrauždavo žvėreliai ir skruzdėlės. Kartais ir labai žiaurią mirtį žmogui skirdavo. Vienam lietuviui tremtiniui paslydus, traktoriaus velkamos rogės nupiovė abi kojas. Atvežė rėkiantį į baraką ir čia pat jis tuojau mirė. Baisu žiūrėti į tokį šurpų vaizdą. Labai gaila bendro likimo draugo. Jo tik siela grįš į savo gimtuosius namus į tėvų žemę.

Išeidamas į taigą, niekas nebuvo tikras, kad gyvas grįš į stovyklą. Kas atspės, į kurią pusę miško dvasia pasuks grįžtantį medį.

Vakarais barake prisiklausai šurpių naujienų. Iš pirmo barako vienam darbininkui virsdamas mecis nulaužė koją, kitam stuburą sulaužė, trečiam šonkaulius sutriuškino, o ketvirtą medis kaip blyną nuplojo. Panašios istorijos kartoja beveik kasdien.

Šakų genėti ir deginti man niekas nedavė, nes kas nusileidžia medį, tai šakas dorodamas šiek tiek pailsi.

Nuėjau dirbti prie statybos. Paupyje statydavo standartinius namukus.

DEMOGRAFINĖS... (iš 7 psl.)

Vieni latviai sako, kad moteris, ilgus metus neturėjusi lygių teisių su vyrais, dabar atgavusi laisvę, nesugeba jomis tinkamai pasinaudoti. Kiti vėl aiškina, kad nesusipratimai šeimoje įvyksta dėl seksualinės literatūros ir vedybų biologiškos pusės permažo pažinimo. Tačiau Rygos metrikacijos biuro darbuotojai tvirtina, kad jie, kasdien užregistruodami šimtus santuokų, gali jau čia pat spėti, kuri santuoka bus laiminga ir kuri ne. Atsitinka, kad santuoką užsako žmonės, kurie neretai nežino net savo sutuoktinio pavardės. Dažnai atsitinka, kad užsakytos vedybos po kelių dienų anuliuojamos ir iš naujo užsakomos jau su kitu partneriu. Yra atsitikimų, kad jaunieji, užsake vedybas, į santuokos biurą visiškai neateina.

*

Tyrinėjant santuokų iširimo priežastis Lietuvoje ir Latvijo-

je, nustatyta, kad daugiausia ištuokų įvyksta dėl vyrų girtavimo. Daug lemia skirtingi charakteriai, materialiniai sunkumai ir kitos nesugyvenimo priežastys. Latvijoje nemažai perskyrų įvyksta dėl veneriškų ligų. Latvių spauda skelbia, kad iš visos sovietinės imperijos Latvijoje ir Estijoje pirmaujančios venerinių ligų skaičiumi

Mes neturime lietuviškos iš-eivijos demografinės statistikos. Tačiau atrodo, kad perskyrų skaičius ir mūsų tautiečių tarpe pakankamai didelis. Negeriau ir su vaikų skaičiumi. Daugelis šeimų ribojasi vienu - dviem vaikais. Šeimų su 4 ar daugiau vaikų tėra labai nedaug. Tuo tarpu erdvūs butai ir geros materialinio gyvenimo sąlygos leistų ir daugiau vaikų auginti.

Pasaulio spauda ir net Amerikos valdžios įstaigos nuolat įtaigoja mažinti vaikų skaičių. Tačiau lietuvių tautos išsilaikymo pastangos turi eiti atvirkščiai kryptimi – auginti didesni vaikų skaičių ir auginti juos gais lietuviais.

b. kv.

Saulėlydis pajūryje

A. Sutkauskas nuofr.

MŪSŲ ŽINIOS

ATEITININKAI VAIDINS

Ateitininkai sendraugiai ruošia Antano Škėmos dviejų veiksmų dramą, ŽVAKIDĖ, kurią suvaidins spalio (outubro) 5 dieną Artur Azevedo teatre, Av. Paes de Barros.

SUDARYTA KOMISIJA STATUTŲ REFORMAI

Lietuvių R. Katalikų Bendruomenės Valdyba sudarė komisiją statutų reformai parengti. Į komisiją pakviesta: Vincas Tūbelis, Pijus Būtrimavičius, Jonas Valavičius, k. Juozas Šeškevičius, Aleksas Vinkšnaitis ir Stasys Maželis.

NAUJI NARIAI

Į Šv. Juozapo Bendruomenę buvo priimti sekantys nauji nariai: Marija Alaburda Katsas, Jadvyga Braknienė, Veronika U. Si-manavičienė, Regina Škėma Teixeira de Britto, Sofija Vorošila, Anelė Matuzonis.

MINĖJO MIRUSIUS DRAUGUS

Liepos m. 20 d., sekmadienį Lapos bažnyčioje buvo šv. Mišios už a.a. **VINČĄ BARTKŲ** 5 metų mirties proga. Jas atlaikė klebonas Petras Daugintis, o giedojo visi dalyviai. Dalyvavo joje mirusiojo šeimos nariai ir daug draugų, Vila Anastácio Dr. J. Basanavičiaus Mokyklos Globėjų ratelio narių. Paskui visus gardžiai pavaišino Marcelė Adulienė.

Tą patį sekmadienį Mokoje, Asmeninės Šv. Kazimiero Lietuvių Parapijos centre, irgi penkmetį nuo dainininkės **ONUTĖS STANKEVIČIENĖS** mirties minėjo "Aušros" choro choristai ir kiti mirusios draugai, draugės, giminės. Šv. Mišias, užprašytas velionies sesers Marijos Braslauskienės, atlaikė kun. Vincentas Pupinis ir gražiai giedojo choristai F. Strolis "Jaunimo Mišias".

Po jų buvo gražios suneštinės vaisės. Per jas prisiminta mirusios Onutės šviesi asmenybė, pasiryžta tęsti toliau choro dainavimą, pagerbtas vardinių proga dabartinis chorvedys **LUDAS RALIKAS** ir sudainuota daug dainų.

Gražu, kad lietuviai drauge susirinkę, mini savo mielus mirusius draugus, drauges.

JAU GRĮŽO

Praeitą trečiadienį, liepos m. 23 d. grįžo Brazilijon **VANDA PILIPAVIČIŪTĖ** ir **AUDRA VO-SYLIŪTĖ**. Jos šiaurės Amerikoje dalyvavo skautų ir ateitininkų vasaros stovyklose.

Sekmadienį, liepos m. 27 d., grįžo ir prel. **PIJUS RAGAŽINSKAS**. Jis buvo nuskridęs į Romą, kur Šventųjų Metų proga buvo susirinkę apie 500 lietuvių ir kur lietuviai kunigai ir pasauliečiai turėjo savus pasitarimus. Nuskrido taip pat ir į Lietuvą, kur pasimatė su seniai bematytomis giminėmis.

Tikimės, kad sekančiame ML numeryje jie visi pasidalys savo įspūdžiais su skaitytojais.

PARODOS REIKALU

Praeitą šeštadienį, liepos m. 26 d. Jaunimo Namuose, V. Zelina, įvyko pasitarimas tradicinės Baltų tautų parodos organizavimo reikalui. Paroda, jau penktą sykį oficialiai organizuojama Comitê Pró Justiça dos Povos Bálticos, ir šiemet įvyks Salão Portinari, Praça Roosevelt, rugpiūčio-agosto m. 22-30 dienomis 16-22 valandomis.

Pasitariman buvo kviesti visų draugijų ir sambūrių atstovai. Dalyvavo: adv. Alg. Sliesoraitis, inž. Alf. Petraitis, Brazil. Liet. Bendruomenės tarybos ir valdybos atstovai, kun. P. Daugintis, Šv. Kazimiero parapijos ir "Mūsų Lietuvos", kun. J. Šeškevičius, Šv. Juozapo parapijos, kap. J. Čiuvinskas, Baltų komiteto, L. Mitrulius, PLIAS, ir R. Petraitienė, Literatūros būrelio atstovė. Kitų institucijų atstovai nors nedalyvavo, tačiau tikimės, kad jos prisidės savo darbu, pagalba, nurodymais dabar. Skundai ar kritika per parodą ar po jos — nieko nepadeda.

Posėdyje smulkiau aptarta įvairūs parodos lietuviškosios dalies organizavimo reikalai, kaip eksponatų gavimas, jų išstatymas, saugojimas; parodos pajvairinimas (dainos, šokiai, plokštelės, skaidrės); finansavimas (prašyti institucijų įnašų, pasidarydinti ir pardavinėti raktinukus), propaganda (išskabinti plakatus, per spaudą, radiją, televiziją, lankytojams dalomus lapelius) ir t.t.

Nutarta šiais metais išstatyti dalykus tik lietuviškais motyvais.

Organizatoriai šiuo kreipiasi į mielus tautiečius, tautietes, prašydami duoti parodoje išstatyti savo turimus paveikslus, audinius, mezginius, drožinius, lipdinius ir panašius dalykus.

ŠVENTO IGNACO ŠVENTĖ

Ji turėtų būti liepos m. 31 dieną. Tačiau tai darbo diena. Todėl Šv. Ignaco, Jėzuitų vienuolijos įsteigėjo šventė nukeliama į sekmadienį, 3-čią rugpiūčio. Malo-

Šio MŪSŲ LIETUVOS numerio
GARBĖS LEIDĖJAI
ELENA IR ANTANAS KUČINSKAI
iš Moinho Velho (Ipiranga).

Šiems nuolatiniams laikraščio rėmėjams ir platintojams nuoširdžią lietuvišką padėką viešai reiškia

ML administracija

SIDABRINĖS VESTUVĖS

Liepos mėn. 26 d. **ANTANAS JOČYS IR ONA LAPENYTĖ JOČIENĖ** savo namuose drauge su giminėm, bičiuliais ir kaimynais atšventė savo vedybinio gyvenimo 25 metų sukaktį. Jų sidabrinės vestuvės buvo jiems ir svečiams graži, kukli šventė.

Jiedu vedėsi jau nebejauni. Dabar jau turi po 70 su viršum metų. Savo vaikų nebeturėjo. Tačiau rūpinosi kitiems padėti, ypač žmonos sesers Stasės Steponaitienės vaikams. Šią šeimą atsikvietė iš Vokietijos ir padėjo jai įsikurti, jos vaikams eiti mokslus.

ANTANAS Lietuvoje baigė žemės ūkio mokyklą, o čia Brazilijoje tapo felčeris, slaugytojas, specializavęsis dirbti su anestezijos aparatais. Didelėje **SAMARITANO** anglų ligoninėje išdirbo 28

metus, dalyvavo poroje tūkstančių operacijų.

ONA, ūkininko duktė, atvyko iš Lietuvos 1929 metais. Ji kaip šeimnininkė dirbo pas Danijos konsulą, pas "Antartikos" direktorių. Pirmą sykį buvo ištekėjusi už Vinco Bubnio. Jam mirus, ją vedė Antanas Jočys. Abu dirbdami palengva prasigyveno, gerai įsitaisė, nusipirko keletą namų. Dabar jau pensininkai.

Jiedu įdomaujasi lietuviškuoju Sanpaulo ir Santos lietuvių gyvenimu. Abudu priklausė ir dabar tebeprisiklauso įvairioms lietuvių draugijoms. Yra ilgamečiai laikraščio **MŪSŲ LIETUVA** skaitytojai.

Linkime jubiliatams dar daug gražių, saulėtų šeimyninio gyvenimo metų.

ML

niai kviečiame lietuvius ir lietuves katalikus atvykti šiai šventei į Šv. Kazimiero koplyčią 8 val. Mišioms. Po jų bus kavutė.

Tėvai Jėzuitai.

ONŲ PAGERBIMAS

Liet. Katalikų Moterų Draugija praeitą sekmadienį, liepos m. 27 dieną, suruošė kolonijos Onoms pagerbimą, nors jau šeštadienio rytą, Šv. Onos dieną buvo užprašiusi šv. Mišias už jas.

Pagerbimas prasidėjo 16:00 val. Jaunimo Namuose, Vila Zelina. Pradžioje Liet. Katal. Bendruomenės choras, sveikindamas Onas, gražiai, skambiai sudainavo visą eilę dainų. Dainavo vyrų ir moterų grupė paskirai, ir visas choras, ir duetu Monika Stasiulionienė su Stase Kamantauskaite, pritariant gitara ir balalaika Mart. Ramoškai su Černiausku.

Neilgą, tačiau įdomią, tikrai nuotaikingą paskaitėlę apie šv. Oną, kunigaikštienę Oną Vytautienę, kitas Onas ir lietuviškąsias Onutes paskaitė p. Halina Mošinskienė.

Pagerbime dalyvavusias Onas sveikino raštu kun. St. Šileika, žodžiu Šv. Juozapo Brolijos vardu J. Makuševičius, Maldos Apaštalavimo- jos pirmininkė Monika Kleizienė, choro vardu P. Šimonis, Šv. Kazimiero ir Šv. Juozapo parapijų vardu klebonai P. Daugintis ir J. Šeškevičius.

Pagerbimo organizatorės, Liet. Kat. Moterų Draugijos vardu jos pirmininkė Angelika Trubienė visų Onų atstovę Oną Šermukšniene apdovanojo gėlių puokšte; taip pat ir Onytę Paulę Tatarūnaitę bei p. H. Mošinskiene už jos gražią paskaitą.

Paskui buvo šauni, moterų šeiminių vardo verta arbatėlė ir pasilinksminimas. Tikriausiai visos Onos ir dalyviai liko dėkingi organizatorei Liet. Kat. Mot. Draugijai už šį puikų, lietuvišką rengimą.

DAUGIAU ŽINIŲ

5 psl.

LIETUVIŠKOJI SPAUDA —
MŪSŲ TAUTINĖ ŠVIESA.

Remkime ją ir platinkime!

MŪSŲ ŽINIOS

KONCERTO PIANISTĖ

RAIMONDA APEIKYTĖ gimusi Bavarijoje, Vokietijoje. Motina Nelė Venclauskaitė, taip pat meninkė, gimus Skuode. Tėvas Vytautas Apeikis gimęs lietuvių šeimoje Odessoje.

Raimonda į JAV atvežta dešimties mėn. amžiaus, gyvenusi Chicagoje iki 1959 metų, persikėlė į Los Angeles, kur baigė gimnaziją kartu studijuodama muziką pas prof. dr. John Larkin. Immaculate Heart fakultete studijavo piano muziką pas prof. dr. John Ringgold. California State University Northridge gilino piano studijas pas garsų pianistą Adrian Ruiz. 1970 metais gavo magistro laipsnį, dėstė piano muziką tame pačiame universitete.

Nuolat gaudama stipendiją, 1964 ir 1967 metais laimėjo pirmas premijas Jaunųjų Menininkų varžybose 1965 metais atidarė savo piano studiją.

Raimonda Los Angelése yra davus visą eilę recitalių lietuvių bei amerikiečių publikai ir per radijo stotį. Koncertavo piano solo su Immaculate Heart, Metropolitan, Hollywood Wilshire, Burbank, Long Beach Doctors, Downey ir Senior Citizens simfoniniais orkestrais. 1966 ir 1971 metais buvo pakviesta į Chicago akompanuoti Lietuvių dainų šventėms. Yra taip pat koncertavusi San Franciske, Chicagoje ir Kanados miestuose.

Ji yra nuolatinė Los Angeles lietuvių choro, lietuvių, latvių ir estų solistų akompaniatorė. 1973 ir 1974 metais dirbo su italais padėdama pianinu jų statomas operas.

Raimonda kaip pianistė yra gerai vertinama lietuvių ir amerikiečių kritikų. Los Angeles Times muzikos kritikas Stephen Cera, kuris pats yra koncertinis pianistas, taip rašo: "Solistės Raimondos Apeikytės muzikiniai šva-

rus, ritmiškas ir jautrus skambinimas sutvirtino orkestro pastangas. Ji puikiai išpildė švelnias ir melodramatiškas melodijas ir buvo pati pajėgiausia viso koncerto dalininkė". Herald American muzikos kritikas Vance Hayes rašo: "Santykis tarp orkestro ir pirmos rūšies pianistės Raimondos Apeikytės buvo pasigėrėtinas". Mūsų pačių kritiką prof. Vladas Jakubėnas Drauge rašo: "Raimonda Apeikytė yra subrendusi pianistė, įgijusi gerą techniką su puikiu užgavimo valdymu, logišku frazavimu ir gera pedalizacija".

Nors Raimonda ir atiduoda savo duklę su kaupu muzikai, tačiau turi kitą elektronų mikroskopų techninės profesijos ir dirba vykdamosios sekretorės darbą University of Southern California Medicinos tyrimų laboratorijoje.

III PL JAUNIMO KONGRESO PROŠVAISTĖJE

T
R
I
O

KONCERTAS

Teatro ARTUR AZEVEDO, Av. Paes de Barros, Moóca
rugpjūčio 10 d., 15 val.

RENGIA JK BRAZILIJOS KOMITETAS

Vila Anastácio Mokyklos rėmėjų būrelis ruošia šaunius
PIETUS-FEIJODA

š.m. rugpjūčio (agosto) mėn., 3 d., sekmadienį, 13 val.
Dr. Jono Basanavičiaus mokyklos rūmuose, R. Camacan, 625.
Pakvietimus iš anksto galima gauti pas valdybos narius:
P. Žarkauską, V. Putvinską, Rimšą, Karpavičių ir kitus.

Lietuvių Katalikų Moterų draugija maloniai
kviečia į

VAKARIENĖ

su Šiaurės Amerikos lietuvių muzikiniu Trio, šių
metų rugpjūčio mėn. 10 dieną, 18 val., Vila Zelin
nos Jaunimo namuose.

VALDYBA

— Aš į vakarienę?

Nei už ragų

manęs neįtempsi!"

MOKSLEIVIŲ ATEITININKŲ IŠVYKA

Sio mėnesio šešioliktą dieną vienuolika moksleivių dviem mašinomis (Dėdės Juozo ir p. V. Bario) nuvyko į Mogi das Cruzes į p.p. Kindurių ūkį ir maloniai praleido dieną. Oras buvo labai gražus, didžiulis sodas pilnas vaisių, upė ir kalnas. Nežinia ką dar daugiau galima iškilos pasisekimui norėti. Dar reikia pridėti p. Kindurienės pyragus ir svetingą šeiminkų priėmimą.

Susirinkimo metu skaitėme šv. Raštą. ii aiškinomės, dainavome,

žaidėme napajutome kaip bėgo diena. Niekas nenorėjo skubintis namo. Grįžome vėlai naktį. Dalyvavo 11 moksleivių. Dėkojame šeiminkams už vietą ir vaišes ir tikimės sugrįžti kitą kartą. Taip pat dėkojame tiems, kurie pavėžino.

Dalyvis

ATITAIŠOMA KLAIDA

Kun. J. Kidyko, S.J. "ATSIS-VEIKINIME" (M. Lietuva, 28 nr. 4 ps.) tarp "Aušros" choro chorisčių praleista Anos Stankūnaitės pavardė.

FÁBRICA DE GUARDA-CHUVAS

GUARDA-CHUVAS DE TODOS OS TIPOS, PARA HOMENS, SENHORAS E CRIANÇAS. MINI-SOMBRELLHAS, TIPO ITALIANO E ALEMÃO.

Vicente Vitor Banys Ltda.

Inst. Estab. 1948-57

C. & C. 01.721.600/001

R. Coelho Barradas, 104
V. Prudente

Fones: 274-0577 - (Res. 274-1886)
São Paulo

NOSSA LITUÂNIA

MŪSŲ
LIETUVA

Caixa Postal 4421
01000 São Paulo, SP.

Diretor responsável
ANTONIO AQUINO
Redige: Equipe Editorial
Administrador: P. Daugintis

METINĖ PRENUMERATA: 50 kr. GARBĖS PRENUMERATA: 250 kr.
Paskiro numerio kaina: 1,00 kr. Užuojaus ir sveikinimai nuo 10 kr. pagal didumą. Dėl kitų skelbimų tartis su administracija. Čekius rašyti „Pedro Daugintis“ vardu.

Straipsnius ir korespondencijas redakcija taisy, pertvarko savo nuožiūra. Naudoti raštai grąžinami tik autoriui prašant. Pavardė pasirašyti straipsniai nebūtinai išreiškia redakcijos ir leidėjų nuomonę. Už skelbimų kalbą ir turinį redakcija neatsako. Laikraštis išeina ketvirtadienį. Todėl vietinės žinios ir pranešimai 9 - 10 puslapiams redakcijai išteiktini ne vėliau kaip iki sekmadienio vakaro.